

JIRÍ SUCHÝ – BALADA ČTVRTÁ - ZLATÝ KOLOVRAT

Král

A kde je, dívčino, tvoje máť? Nikoho tu nevidím.

Dornička

To bude nejspíš proto, že tu nikdo není. Má nevlastní máť odjela s mou nevlastní sestrou do mého nevlastního města. Zejtra se obě vrátí a pak už se s nima nák domluvte.

(Odejde)

Král

Jaká to krása...

(Ještě chvíli hledí směrem, kterým mu dívka zmizela z očí, a pak odejde. Po chvíli vystoupí na jeviště druhou stranou a v převleku. Je druhý den)

Hola hej! Otevřete, ať spatřím to svoje potěšení! *(Bouchá)*

Matka *(vejde)*

Copak nám nese vzácný host?

Král

No tě bůh! To je poděšení, a ne potěšení!

Matka

Kdopak jsi, synku? Copak nám neseš?

Král

Co nesu? Nic nenesu. Naopak, odnést si chci. Tvou dceru jsem si zvolil za ženu. Tu tvou nevlastní.

Matka

A kdopak jste, vzácný cizince?

Král

Jsem králem této země, jestli ti to něco říká.

(Ukazuje se všech stran, matka si ho prohlíží)

Matka

Jéžišmarjá, už to máš dlouho?

Král

Dost dlouho na to, abys mě mohla znát. Aspoň z poštovních známek. Je vidět, že málo píšeš!

Otázky:

1. Určete literární druh. Vysvětlete.
2. Určete literární žánr.
3. Kdo je autorem předlohy a jak se předloha jmenuje? Znáte ještě jiná zpracování tohoto díla?
4. Charakterizujte jazykovou stránku ukázky. Najděte prvky obecné češtiny a knižní slova. Proč je autor takto používá?
5. Najděte jazykové hříčky. Vysvětlete jejich podstatu.
6. Charakterizujte žánr balada. Jak ho autor používá v tomto díle?
7. Jak se označuje text v závorkách? K čemu slouží?
8. Najděte v ukázce citoslovce.
9. Najděte v textu oslovení. Jaká pravidla platí pro jejich psaní?
10. Má slovo „známka“ více významů? Dokažte na slovních spojeních:
11. Najděte synonyma ke slovu host.
12. Vytvořte k tomuto slovu slovní čeleď nebo-li slovní rodinu.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní list byl vytvořen v rámci projektu "Nová cesta za poznáním", reg. č. CZ.1.07/1.5.00/34.0034, za finanční podpory Evropského sociálního fondu a rozpočtu ČR.

Uvedená práce (dílo) podléhá licenci Creative Commons
Uvedte autora-Neužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko

Odpovědi:

1. Jedná se o drama. Příběh předvádějí herci na jevišti pomocí dialogů a monologů.
2. Komédie.
3. Autorem literární předlohy Kytice je Karel Jaromír Erben. Režisér F.A. Brabec natočil film Kytice. Zpracoval v něm sedm příběhů
4. Text je psán spisovnou češtinou. Pro zdůraznění komického efektu autoři používají spojení knižních slov s obecnou češtinou. Knižní slova: dívčina, máť. Slova z obecné češtiny: zejtra, ňák se s nima domluvte, no tě bůh, jéžíšmarjá.
 1. Spojení slov nevlastní matka, nevlastní město, záměna slov potěšení a poděšení. Odpověď na otázku: Copak nám neseš? Nic, naopak odnést si chci. Možná bys mě mohla znát z poštovních známek. Je vidět, že málo píšeš.
 2. Balada je lyricko-epická skladba s pochmurným dějem a tragickým koncem. V textu má však humorný děj.
 3. Text se označuje jako scénické poznámky. Obsahují, co mají herci dělat, jak má vypadat prostředí.
 4. Cítoslovce: hola hej.
 5. Oslovení: dívčino, synku, vzácný cizince. Oslovení musí být v textu odděleno čárkami.
 6. Znamka života – příznak života, ochranná známka – značka, známka pro psa- předmět k orientačnímu značení, známka z dějepisu – klasifikační hodnocení.
 7. Host – příchozí, návštěva .
 8. Slovní čeleď je skupina všech příbuzných slov, tzn. slov, která mají stejný kořen. Hosteska, hostinec, hostina, hostovat, pohostinný, hostit, hostitel.

Seznam literatury:

- Encyklopedie Jiřího Suchého. 1. vydání. Praha: PRAŽSKÁ IMAGINACE, 2002. ISBN 80-7110-201-6. Strana 136.
- PALA, Karel, VŠIANSKÝ, Jan. Slovník českých synonym. 2. vydání. Praha: NLN, s.r.o., 1996. ISBN 80-7106-059-3.
- KUDĚLKA, Viktor. Malý labyrint literatury. 1. vydání. Praha: ALBATROS, 1983.
- Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. 2. vydání. Praha: ACADEMIA 2000. ISBN 80-200-0493-9.